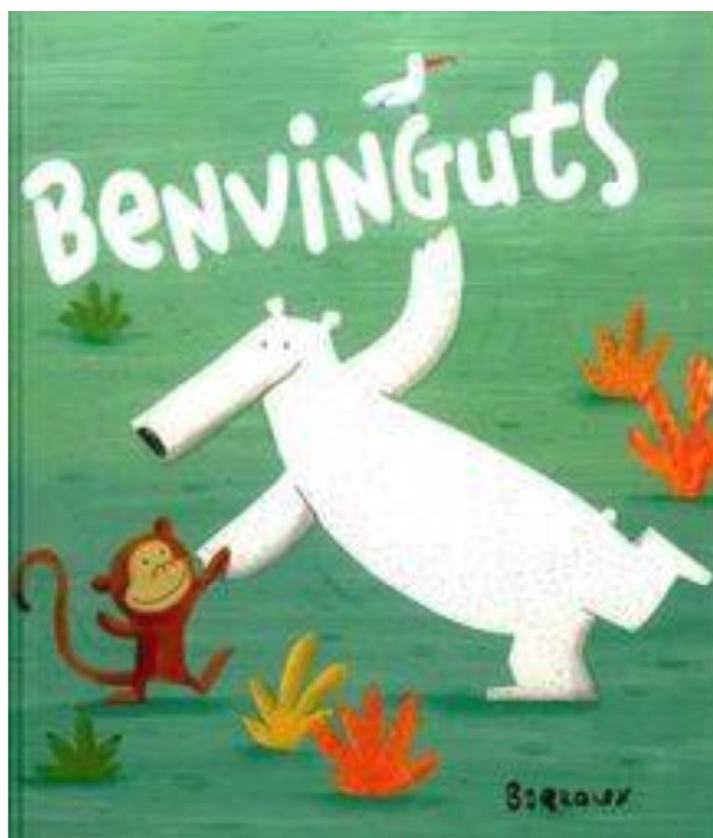

El gust per la lectura 2018-2019

Tema: refugiats
Educació primària: cicle inicial

Guia didàctica

Generalitat de Catalunya
Departament d'Ensenyament

El Gust per la lectura 2018-2019

Cicle inicial d'educació primària

BENVINGUTS

GUIA DIDÀCTICA

Sub-direcció General de Llengua i Plurilingüisme

Servei d'Immersion i Acol·liment Lingüístics

Marta Vingut Riggall

Maig de 2018

Aquesta publicació té finalitat docent, per la qual cosa conté textos i fotografies procedents d'obres divulgades, a títol de citació, anàlisi, comentari o judici crític. De totes aquestes obres se cita adequadament la font de procedència i el nom de l'autor. Aquest ús està emparat pel dret de citació previst a l'article 32.1 del Text refós de la Llei de propietat intel·lectual, aprovat pel Reial decret legislatiu 1/1996, de 12 d'abril, i a l'article 10.2 del Conveni de Berna per a la Protecció de les obres literàries i artístiques, de 9 de setembre de 1886; i, per tant, està exempt de la necessitat d'autorització i abonament dels drets d'autor.

Els continguts d'aquesta publicació estan subjectes a una llicència de [Reconeixement-NoComercial-CompartirIgual 4.0 Internacional de Creative Commons](http://creativecommons.org/licenses/by-nc-sa/4.0/deed.ca). Se'n permet còpia, distribució i comunicació pública sense ús comercial, sempre que se n'esmenti l'autoria i la distribució de les possibles obres derivades es faci amb una llicència igual que la que regula l'obra original.

La llicència completa es pot consultar a:

<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-sa/4.0/deed.ca>

Índex

1. L'autor: coneguem Barroux.....	5
1.1. Altres obres de l'autor per al cicle inicial	6
2. Justificació. Per què hem triat <i>Benvinguts</i> ?	6
3. Objectius. Què pretenem amb aquesta lectura?	7
4. El llibre. <i>Benvinguts</i>	8
4.1. Fitxa tècnica.....	8
4.2. Argument	8
4.3. Anàlisi de l'obra.....	9
4.4. Format i paratextos	9
4.5. Il·lustració.....	10
4.6. Text.....	11
5. Orientacions per a la lectura	11
5.1. Per llegir-la, pensar-hi i gaudir-ne.....	11
5.2. Estructura de la guia didàctica	12
6. Proposta d'activitats de lectura	13
6.1. Abans de llegir.....	14
6.1.1. Anticipem-nos	14
6.1.2. Compartim la tasca, creem expectatives	14
6.1.3. Avancem el significat d'un concepte clau: empatia.....	15
6.1.4. Mirem l'obra.....	15
6.1.5. Presentem breument l'autor.....	17
6.1.6. Escoltem i pensem	17
6.2. Durant la lectura.....	18
6.3. Després de la lectura.....	23
6.3.1. Parlem-ne	24
6.3.2. Rellegim el conte.....	25

7. Activitats posteriors a la lectura.....	27
7.1. Recreem el conte. Què passaria si... ..	27
7.2. Establim vincles d'empatia.....	28
7.3. Proposta d'activitat: Manipulem per crear valors solidaris	29
7.4. Activitat de cerca d'informació	30
8. Bibliografia	30

1. L'autor: coneguem Barroux

Barroux
illustrations

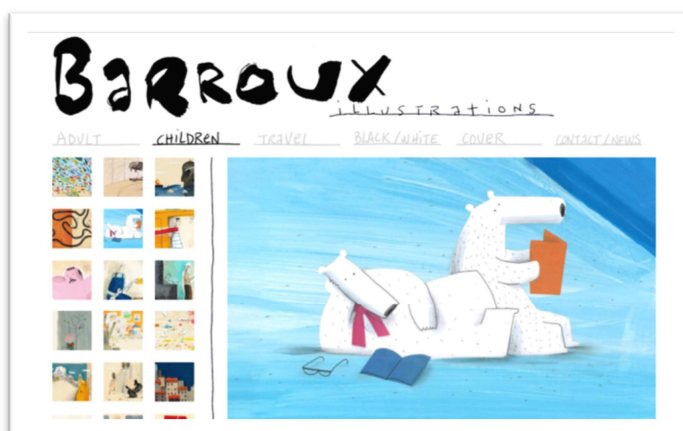
Barroux és Stéfane-Yves Barroux, artista francès criat a Marroc i format en fotografia, art, escultura i arquitectura a les prestigioses École Estienne i École Boule de París. Ha estat director artístic de publicitat a París i ha treballat a Nova York i Montreal, però aviat es va especialitzar en il·lustració infantil i juvenil. Motivat pels viatges i per explorar la diversitat cultural, Barroux és un artista crític que captura i remou l'essència de les persones en les seves històries, sovint fantasioses i plenes de color, la qual cosa fa que els seus treballs siguin adequats per a públics lectors molt diversos.

El seu esperit crític ha fet de Barroux un autor mereixedor de diversos premis i guardons. Entre les seves obres destacades, en trobem dues que també han estat publicades en català: *On és l'estrella de mar?* i *On és l'elefant?*, totes dues vinculades a temes d'alerta ecològica com són la contaminació al mar i la desforestació en favor del creixement de les ciutats, respectivament.

Barroux ha explorat diverses tècniques en els seus treballs, des de gravats, a collage, pintura a l'oli i acrílics, passant pels tons clars fins a experimentar amb paletes riques i variades, cercant emoció i expressivitat.

Podeu consultar la seva
pàgina a
<http://www.barroux.info/>

1.1. Altres obres de l'autor per al cicle inicial

En destaquem dues que es poden trobar a les biblioteques i que podeu presentar també al grup classe:

On és l'estrella de mar? (Símbol, 2016)

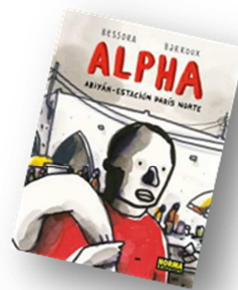
Un àlbum il·lustrat que ajuda els petits i no tan petits a reflexionar sobre les deixalles i la cura de l'entorn marí.

On és l'elefant? (Símbol, 2016)

Un àlbum il·lustrat que ajuda els petits i no tan petits a reflexionar sobre la desforestació, el creixement urbanístic i les seves conseqüències.

Alpha (Edicions Norma, 2017)

Publicat en castellà. Es tracta d'un àlbum il·lustrat creat juntament amb l'autora belga Bessora, que narra el quadern de viatge d'una persona immigrant africana que marxa del seu poble per anar a cercar la seva família que hauria de ser a París i de la qual no sap res.

2. Justificació. Per què hem triat: *Benvinguts*?

En la guia didàctica sobre els refugiats hem plantejat la complexitat de treballar determinats temes com el que ens plantejem en aquest dossier. Barroux, però, ens presenta una obra molt adequada per a l'alumnat de cicle inicial.

Benvinguts és precisament una obra creada per plasmar la situació per la qual travessen les persones refugiades, inspirat en la recent crisi siriana, i adreçat a la població infantil. Els personatges són animals humanitzats i no persones. Això, junt amb els tocs d'humor i un disseny gràfic amb il·lustracions suaus i tons clars, permeten una aproximació amable i una mica innocent a l'obra. Això no obstant, el contingut que presenta és molt crític i apel·la a la reflexió sobre l'experiència de les persones refugiades i la conducta de l'entorn acollidor, fent de l'obra un recurs pedagògic de gran vàlua per a petits i no tan petits.

Més enllà del contingut, el format de l'àlbum il·lustrat¹ ens ha semblat el més adequat per treballar el tema de l'experiència de les persones refugiades amb els alumnes de cicle inicial i, a més, ens permet desenvolupar estratègies de comprensió lectora. Així mateix, la quantitat de text, la seva estructura interna i el lèxic emprat resulten adequats per a la lectura col·lectiva i autònoma de l'alumnat de cicle inicial.

Finalment, i com a element pràctic, hem vetllat perquè l'obra sigui recent, fàcilment accessible i en llengua catalana. Per tot plegat, creiem que aquesta és una obra molt interessant a explorar amb atenció més enllà de les possibilitats que oferim en aquesta proposta.

3. Objectius. Què pretenem amb aquesta lectura?

Aquesta obra ha estat escollida amb l'objectiu d'estimular el gust per la lectura de l'alumnat de cicle inicial, tot introduint-los en la lectura crítica i estratègica d'una temàtica èticament complexa i actual com és la crisi de les persones refugiades, la qual, malauradament, torna a ser d'una actualitat imperiosa en actual els nostres dies.. Amb aquests dos objectius en ment, de manera específica es pretén:

Respecte de la **competència lectora**:

- Gaudir de la lectura tot practicant estratègies de comprensió i de descodificació lectora, així com estratègies de metacognició.
- Participar i gaudir de la conversa literària, tot compartint impressions i emocions de manera col·lectiva amb els iguals.
- Descobrir com la lectura d'un àlbum il·lustrat pot fer créixer els valors personals i col·lectius.
- Estimular l'hàbit lector

Respecte de la **competència social i ciutadana**:

- Provocar situacions de reflexió sobre una crisi que afecta la societat avui.
- Promoure el sentiment d'empatia vers l'experiència i les necessitats de la població refugiada

¹ En l'àlbum il·lustrat el text i la il·lustració són una unitat i treballen plegats per comunicar el significat de la història: la imatge és imprescindible per - entendre la narració. Recomanem la lectura de Badia i Lladó (2013). *Els àlbums il·lustrats: una descoberta, diverses veus. Guia per al professorat*. Accessible en línia a: http://xtec.gencat.cat/web/.content/alfresco/d/d/workspace/SpacesStore/0061/8a244715-1333-4a23-adcc-735622e229f8/albums_illustrat.pdf [Consulta: 26/01/18]

- Desvetllar la competència intercultural, posant en dubte alguns estereotips i prejudicis sobre les persones refugiades.
- Qüestionar les limitacions i excuses de les poblacions receptores.
- Contribuir a l'educació de ciutadans culturalment sensibles, fomentant la benvinguda i la inclusió.

4. El llibre. *Benvinguts*

4.1. Fitxa tècnica

Títol: *Benvinguts*
Autor i il·lustrador: Barroux
Traducció al català: Núria Sales i Rovira
Editorial: Símbol
Col·lecció: Simbolet
Edició: Barcelona, 2016
Primera publicació: Egmont UK Limited (2016)
Títol de la primera publicació: *Welcome*
Títol original en francès: *Bienvenus*
Llengua: català
Temàtica: refugiats, acollida, interculturalitat.
Població lectora: infants a partir de 3-4 anys
ISBN: 978-84-15315-33-9

4.2. Argument

Tres ossos polars pesquen tranquil·lament quan de sobte es trenca el gel i se'ls emporta oceà endins sobre una petita placa. Espantats i cansats, avancen per l'oceà, suportant tempestes i dificultats, fins que arriben a veure terra. Esperançats, demanen permís per quedar-s'hi a viure, però els habitants del lloc, unes vaques, els troben massa peluts, massa alts i massa blancs per quedar-s'hi, així que els ossos continuen el seu camí de supervivència mentre la placa de gel que els porta es fa cada cop més petita. En divisar una nova terra, el seu habitant, un panda solitari, els diu que en el seu vast territori no hi ha lloc per a ells. Apurats, els ossos encara troben un tercer indret, protegit amb un mur alt darrere del qual es troben unes girafes relaxades que estan massa ocupades prenent el te com per atendre els crits d'uns ossos desesperats, als quals acaben ignorant. Quan ja semblen acabades les opcions i els protagonistes sobreviuen un sobre l'altre en un pessic de placa de gel miserable. Per sort, troben una illa deserta i es salven. Ja instal·lats i còmodes, la història no acaba sense obrir un nou dilema quan arriben uns micos demanant auxili. Com reaccionaran els ossos polars? L'obra acaba donant sentit al títol de l'àlbum.

4.3. Anàlisi de l'obra

Teniu a les vostres mans una petita joia presentada com a àlbum il·lustrat aparentment infantil, dolç i lleuger, però en les seves pàgines, com hem anat comentant, s'amaga una gran eina pedagògica en relació al tema que estem treballant, molt adequat per als alumnes d'infantil i de cicle inicial, però també valuós per a la resta de l'etapa de primària. Seguint les orientacions aportades a Badia i Lladó², en les línies següents fem una aproximació a les característiques principals de l'obra per ajudar-nos a centrar l'atenció durant la conversa literària.

4.4. Format i Paratextos

L'obra es presenta en un llibre amb cobertes de tapa dura de 24x28cm i fons mat, que contrasta amb un canvi de textura brillant en el cas dels protagonistes.

La coberta de davant presenta una escena alegre (corresponent al final de la història) amb un dels ossos protagonistes saludant un mico, amb un fons neutre representant un camp verd i tons clars. L'encapçala el títol presentat amb lletres majúscules de traç arrodonit, gran i de color blanc, amb format desenfadat i amb lleugera inclinació. El títol permet anticipar el final de la història però no la temàtica a la qual permet accedir l'anàlisi.

A la coberta posterior, hi apareix una segona imatge. Aquest cop, es correspon amb una escena del principi de la història en què els tres ossos polars protagonistes resten tranquils al seu entorn gèlid, però on el límit del gel es troba amb la gespa de la nova llar i no amb l'oceà que trobarem a la pàgina interior del conte. La il·lustració de la contraportada es complementa amb un text que planteja una pregunta al lector (*"Hem de buscar una nova casa. Ens ajudes?"*). Alhora, s'hi afegeix una petita sinopsi, escrita amb lletra gran, avançant que la història acaba bé tot i tractar la difícil situació d'aquells que han d'anar-se'n de casa.

² Badia i Lladó (2013). *Els àlbums il·lustrats: una descoberta, diverses veus. Guia per al professorat*.

Accessible en línia a:

http://xtec.gencat.cat/web/.content/alfresco/d/d/workspace/SpacesStore/0061/8a244715-1333-4a23-adcc-735622e229f8/albums_illustrat.pdf [Consulta: 26/01/18]

A la pàgina de presentació trobem una dedicatòria: “Per a la Marguerite, l’Annabelle i en Milan”, la mateixa que trobem en una altra obra de l’autor (*Ahmed*). Sota la dedicatòria trobem un fragment de la il·lustració de la portada (una gavina) que només apareix en una escena concreta del llibre i sense explicació aparent.

Les guardes del llibre són il·lustrades i diferents entre elles. La primera mostra una escena de la immensitat de l’oceà mentre que la final mostra un fragment de terra de l’illa que ofereix refugi als protagonistes i que limita amb el mar. Les guardes, llavors, capturen el durant i el final de la història que llegirem.

4.5. Il·lustració

En aquesta obra, Barroux fa ús d’il·lustracions acolorides amb acrílic de pàgina completa, sense marcs. Les formes són suaus i els colors eminentment clars (tons blaus, verds i crema) combinats amb algunes escenes més fosques i saturades que coincideixen amb moments de por i perill.

Cada pàgina explica un pas més en la narració, i l’autor fa ús de la doble pàgina per representar l’escena. Això dilata el temps de la narració i el lector té temps de delectar-se en l’escena, llegir amb pausa i generar expectatives abans d’entomar la pàgina següent.

Els personatges són animals estilitzats de línies simples, desproporcionades, i postures i expressions humanitzades.

Els protagonistes ocupen el lloc principal en la il·lustració i es mostren a partir de plans generals, donant valor també a l’entorn que els envolta, i des d’una perspectiva de front. En algun cas es juga amb el gran pla general per representar la immensitat de l’oceà o amb una imatge segmentada dels ossos, tot desviant l’atenció del lector sobre el protagonista per centrar-la en un altre element d’anàlisi (com és el de la conducta dels habitants de l’illa receptora).

4.6. Text

El text es presenta amb una veu narrativa en primera persona i temps present. S'hi intercalen petits diàlegs i alguna onomatopeia. El lèxic és proper i accessible als infants de cicle inicial i les estructures lingüístiques són curtes i senzilles, carregades d'expressivitat amb ús de frases interrogatives i exclamatives. La narració és lineal i cronològica, amb una trama simple on s'identifica clarament l'inici, el nus i el desenllaç.

El text està representat amb tipografia d'impremta minúscula amb *seriffa*, de mida gran i negreta, de color negre i incrustada en el fons de la il·lustració. S'alternen algunes paraules o estructures curtes amb un format encara més gran, que varia de mida segons la intensitat que porta l'expressivitat de la narració. Sovint s'empren punts suspensius. Tot junt convida a fer una lectura pausada i expressiva, amb canvis d'intensitat.

5. Orientacions per a la lectura

5.1. Per llegir-la, pensar-hi i gaudir-ne...

Llegir aquesta petita obra mestra de manera autònoma resulta una tasca accessible per als alumnes de cicle inicial, però recomanem deixar-los aquesta llibertat un cop l'hem **llegida de manera col·lectiva**, enunciada **primer en veu alta per un adult** que actua com a **model lector**, i que ajudarà a aprofundir-hi i a entendre-la per tal d'enriquir el procés lector dels nens i nenes, que sempre podran accedir-hi de manera autònoma amb posterioritat.

En aquesta proposta presentem una sèrie de possibles activitats per enriquir l'experiència lectora d'aquest àlbum que els docents poden seguir o inspirar-s'hi segons els propis objectius i criteris. Això no obstant, voldríem destacar que **el rol del docent és molt important a l'hora de llegir i interpretar el llibre**, ja que esdevé un membre actiu en la lectura, modelant com llegim, com ens emocionem i com pensem de manera estratègica, i no essent només uns transmissors del text. Com s'ha fet en treballs anteriors del Gust per la Lectura, recuperem, altre cop, la cita de Teresa Duran³, tan encertada i clarificadora respecte de com hem d'enfocar la lectura d'un àlbum il·lustrat:

³ DURAN, T. (2010). "L'àlbum dins la narrativa visual". *Articles de didàctica de la llengua i de la literatura* núm. 52, p. 10-22 .

“Quan un adult llegeix un àlbum a un infant, no es pot limitar a pronunciar-ne el text en veu alta, encara que l’entoni molt bé. [...] l’adult ha d’enriquir la recepció lectora dels més menuts, amb preguntes, amb observacions d’anada i tornada; ha de crear expectatives sobre el que hi haurà a la pàgina següent; ha de facilitar la intervenció de l’infant que veu, assenyala, dedueix, participa..., i no solament interpreta el que diu l’adult que li llegeix les lletres, sinó també el que infereix de les imatges i tot el que les envolta, des de la coberta inicial fins a les guardes finals” (Duran, 2010:14)

L’experiència lectora de l’obra **Benvinguts** us sorprendrà com a adults i, com a docents i experts lectors i lectores. Us convidem a compartir totes les reflexions que també us remourà la lectura mentre la llegiu i la prepareu..

Per sobre de tot, però, **no tingueu pressa a l’hora de llegir-la**. No es tracta d’una activitat únicament centrada en la lectura del text i de comentar per sobre el que passa. La lectura que proposem és una lectura aprofundida, estratègica, crítica, sensible i de la qual es pot aprendre una part important dels fonaments competencials que ens demana el currículum. Anem a “treure-li suc” a la lectura. Busqueu el moment adequat per llegir o desenvolupar les activitats de la lectura, creeu un ambient especial, còmode, aporteuh els recursos materials que calguin per facilitar-ne la comprensió i la comoditat, dediqueu-vos amb plena atenció i estigueu tranquils i còmodes també vosaltres com a docents. El tema es mereix aquesta predisposició.

Per ajudar-vos en la preparació de la lectura, us proposem que reviseu les orientacions suggerides en el document **La lectura en un centre educatiu**⁴ i també en els dossiers didàctics de l’aprenentatge inicial de la lectura. En especial, parem atenció a les orientacions de la dinàmica de l’**escolta estructurada**⁵. Podeu accedir-hi des de la xarxa xtec.

5.2. Estructura de la guia didàctica

Respecte de l’estructura que es proposa en aquesta guia didàctica, i seguint les orientacions del currículum, ens plantejarem una activitat lectora centrada en tres moments de lectura: abans, durant i després. Tots tres són especialment valuosos per afavorir la lectura. **Abans de llegir** generem expectatives, analitzem l’obra, mirem la portada, fem connexions amb coneixements previs sobre la lectura o d’altres que ens el recorden, parlem del que esperem i ho justifiquem. És un moment molt important

⁴ La lectura en un centre educatiu. Departament d’Ensenyament (2013). Document pedagògic accessible en línia a: http://ensenyament.gencat.cat/web/.content/home/departament/publicacions/monografies/lectura/la_lectura_en_un_centre_educatiu.pdf [Consulta: 26/01/18]

⁵ L’escolta estructurada. Departament d’Ensenyament (2013). Dossier didàctic accessible en línia a: http://xtec.gencat.cat/web/.content/alfresco/d/d/workspace/SpacesStore/0074/ae8024d1-19eb-4d32-b109-c874f1751a46/1_escolta_estructurada.pdf [Consulta: 26/01/18]

al qual cal parar atenció. **Durant la lectura** gaudim de l'obra i hi apliquem tota mena d'estratègies lectores de comprensió, de descodificació i de metacognició, i reflexionem sobre el que llegim, el que entenem, el que sabem o sobre el que ens sorprèn, es contradiu amb el que sabem, o fins i tot amb el que potser veiem a la imatge, tot fent de la lectura un procés dialògic i reflexiu, no només un procés de descodificació. **Després de la lectura** s'inicia un vast i extens procés d'ampliació, revisió, contrastació, discussió, relectura... i un llarg etcètera d'activitats d'aprofundiment, de revisió d'objectius i d'expectatives, de reflexió sobre els efectes de la lectura en un mateix que podria allargar-se i de manera interrelacionada amb infinitat d'objectius. En aquesta obra només en presentem algunes de les possibilitats, apel·lant a la sensibilitat i creativitat literària dels mestres que gaudeixin d'aquesta obra.

Imatge de l'autor explicant un dels seus contes a alumnes de l'escola La Vallée de l'Aube (França)

6. Proposta d'activitats de lectura

Totes les activitats que plantegem han estat pensades per desenvolupar-se **de manera col·lectiva i en gran grup**, conduïdes per un sol mestre o mestra, però poden ser adequades a altres formats d'agrupament i suport. Un segon mestre o mestra és sempre benvingut, especialment en les activitats posteriors, que de vegades impliquen

un treball més autònom per part dels alumnes i que es poden beneficiar d'agrupaments més petits.

6.1. Abans de llegir

6.1.1. Anticipem-nos

En el cas dels més petits, aquesta proposta d'anticipació és opcional i dependrà força de com la crisi dels refugiats afecta l'actualitat en el moment de treballar el tema de la lectura. En el moment en què s'ha creat aquest dossier, la crisi ha estat un tòpic diari en tots els mitjans i és difícil no haver rebut l'impacte de les imatges i notícies, però, com tot a la vida, allò que es perllonga en el temps aviat deixa de ser notícia i cau en l'oblit; allò que no escoltem sembla esvaïr-se quan, en realitat, continua succeint amb la mateixa duresa...

Considerada aquesta prèvia, hem de tenir molt present l'edat del col·lectiu al qual adreçem aquesta lectura. Com recomanen els experts, en aquestes edats hem de prioritzar el sentiment de seguretat, parlar clar i ser constructius, així com emfatitzar els vincles amb l'entorn i la seva bellesa, estimular l'estima entre persones, la compassió i la bondat, així com celebrar la diversitat i la inclusió. En aquest cas, llavors, proposem una activitat introductòria que convidi els infants a projectar en positiu respecte d'aquestes emocions.

6.1.2. Compartim la tasca, creem expectatives

Començarem plantejant als nens i nenes que els volem llegir un conte que ens ha fet pensar profundament i que els volem compartir algunes idees abans de llegir el conte.

Avui us vull llegir un conte que m'ha fet pensar molt. M'ha fet pensar tant que voldria compartir algunes idees i pensaments amb vosaltres, a veure què en penseu.

- *Sabeu què vol dir 'estimar l'entorn'?*
- *Què hi ha al vostre entorn? Quines coses us estimeu del vostre entorn?*
- *Si vingués algú a casa teva de visita, què escolliries per ensenyar-li que consideris molt especial?*
- *Si t'anessis de viatge molt de temps, què trobaries a faltar?*
- *Com t'agradaria que et rebessin les persones del lloc on vas de viatge molt de temps?*
- *Sabeu?, som molt afortunats per poder compartir aquestes coses. A tot el món hi ha coses especials per compartir.*

Aquest tipus de preguntes estan encaminades a crear vincles especials entre els infants i el seu entorn, donant-los seguretat i compartint els diferents aspectes que cadascú troba especials, fins i tot aquells que són d'infants o mestres d'altres llocs d'origen. En acabar, plantejarem una pregunta de recerca que hauran de contestar l'endemà. Podran buscar la resposta preguntant a les famílies o en mitjans accessibles a l'edat.

Algú sap què vol dir 'empatia'? Mirarem de buscar-ho per demà, a veure què entenem que vol dir.

6.1.3. Avancem el significat d'un concepte clau: empatia.

En una segona sessió, parlarem del significat de la paraula empatia. Arribarem a una entesa entre totes les aportacions i connectem amb diverses situacions viscudes en les quals hem sentit empatia (els infants sovint senten empatia vers els animals. Obrir aquest tema ens pot ajudar a situar-los en sentiments d'empatia).

Qui vol compartir amb els companys i les companyes què vol dir empatia? Què us han explicat? Què heu entès?

Alguna vegada heu sentit empatia? Què vàreu fer?

Un cop entesa la paraula empatia, i havent arribat a una definició que tothom pugui entendre, l'escriurem en un paper. Explicarem que l'hem anotat perquè és un pensament important que ens ajudarà a entendre el conte.

Mireu, anotarem aquí aquesta definició. Quan vaig llegir el conte, em venia sovint al cap aquesta paraula i he pensat que us agradaria conèixer-la primer. Quan acabem el conte, en podem parlar, a veure si a vosaltres us ha semblat que també us venia al cap alguna cosa similar o alguna altra que creieu que també voldríeu compartir.

6.1.4. Mirem l'obra

Un cop treballats els conceptes previs, és hora de començar a entrar en el llibre. Proposem començar per mostrar-ne la portada, però tapant-ne el títol. D'aquesta manera provocarem que els alumnes projectin les seves expectatives sobre l'obra a partir de la lectura de la imatge. Pretenem que els alumnes apliquin estratègies de comprensió lectora a partir de l'observació dels detalls que aporta la il·lustració. Així, hi crearan expectatives i establiran connexions. És probable que

n'estableixin amb sentiments positius d'empatia i estima per l'entorn estimulats en la conversa d'antecedents.

Mireu, us he portat aquest conte que m'ha agradat tant i que m'ha fet pensar. Us he tapat el títol perquè vull que us concentreu en la portada. Ja sabeu que els bons lectors i les bones lectores observen bé la portada a veure si els ajuda a entendre de què pot anar. De vegades la portada ens dona pistes i de vegades ens enganya, però el que hem de fer és mirar amb atenció. Què hi veieu? Qui hi apareix? Com són? Què creieu que fan? On són?

En aquest punt ens interessa fer veure que els dos protagonistes de la portada són diferents però que semblen estar contents.

Tot seguit passarem a observar la contraportada. També mantindrem tapats els textos i continuem fent parar atenció a la il·lustració, intentant entendre'n el fons.

Ara mireu la contraportada. De vegades ens dona més pistes o ens diu una cosa diferent, recordeu? Mirem amb atenció. Què hi veieu? Qui hi apareix? Com són? Què creieu que fan? On deuen ser? Per què creieu que l'autor ha dibuixat aquests fons?

Mentre anem comentant i analitzant les cobertes, aniran sortint algunes expectatives i es definiran algunes hipòtesis sobre la història. És hora de parar atenció al títol i a la pregunta de la contracoberta tapada amb el número 1. Preguntem als nens i nenes si tenen algunes idees per al títol del conte i, un cop compartides, traiem el rètol que tapa el títol i el comentem.

'Benvinguts'. Quina paraula més bonica! Què creieu que vol dir aquesta paraula? Quan la dieu vosaltres?

Qui creieu que la diu en aquest llibre? Per què la deu dir?

Ara teniu una nova pista sobre el llibre. Anem a destapar-ne una altra. Anem a destapar el cartell que posa número 1 de la contraportada. I diu així: 'Hem de buscar una nova casa. Ens hi ajudeu?'

Oh! Ara hem de pensar en totes les coses que hem anat dient i ajuntar-les. És moment de fer una hipòtesi sobre la història d'aquest llibre. De què creieu que tractarà aquest llibre?

Provoquem que els nens generin les seves hipòtesis a partir de les informacions que hem anat compartint, les connexions que hem establert, les pistes aportades per les imatges, el títol i el petit text destapat. No destaparem el text número 2 perquè ens aporta una informació sobre el final del text que ara no ens interessa desvetllar i així els ho farem saber als nens i nenes.

És hora de fixar l'objectiu de lectura. Anem a llegir per un motiu concret i aquest és el que ha de guiar l'atenció dels alumnes durant la lectura. Un objectiu que hem de recuperar al final de l'activitat: pot ser divers en funció de les intervencions dels alumnes i el que la conversa hagi provocat.

Estigueu atents i atentes. Anem a llegir aquest llibre per saber... (qui dona la benvinguda a qui: el mico o l'os polar? / qui busca una casa nova? / on és la casa nova? / per què busca una casa nova? /...). Quan acabem el conte mirarem a veure si ho sabem respondre.

6.1.5. Presentem breument l'autor

Abans d'iniciar la lectura, fem veure el nom de l'autor (Barroux) i expliquem que, en aquest cas, l'autor és també l'il·lustrador. Tornarem a parlar de la seva feina quan haguem acabat la història, però ara en podem ferne cinc cèntims. Ens interessa destacar que és un autor molt interessant i premiat a qui agrada escriure llibres per a nens i nenes per tal de fer-los pensar.

Si els alumnes han experimentat la lectura d'àlbums il·lustrats en altres ocasions, sabran que, en un àlbum, la il·lustració i el text ens expliquen la història de manera conjunta, de vegades s'ajuden i de vegades es contradiuen, però que sempre ens fan pensar, per la qual cosa hem d'estar molt atents al que es diu i al que veiem. De ser possible, els nens i nenes han de seure prop del mestre o mestra que llegeix i tenir accés a les imatges. Si cal, es poden projectar a la pissarra digital.

6.1.6. Escoltem i pensem

Proposem iniciar la lectura del llibre seguint les orientacions d'una **escolta estructurada** abans esmentades. D'aquesta manera, l'adult llegeix la història de manera expressiva, tot fent les parades a cada pàgina i comentant el text i les imatges. En ocasions farà preguntes als alumnes o els farà fixar-se en detalls perquè els alumnes apliquin estratègies de comprensió lectora i, en ocasions, expressarà les pròpies

impressions, dubtes i preguntes en primera persona, modelant el procés lector posant-li veu.

Tot seguit presentem un possible exemple de comentaris, observacions i preguntes que podríem fer. Cal que cada mestre se senti lliure de fer-s'ho seu en funció de les intervencions del grup.

Comencem per les guardes i hi dediquem un temps.

Obrim el llibre i mirem les guardes. Ja sabeu que les guardes, de vegades, ens expliquen algun detall o ens donen alguna pista sobre la història. Què tenim aquí? Veig que és de color blau i sembla que hi ha unes onades petites. Potser és el mar. Potser aquesta història ens explica una aventura que passa pel mar.

Mirem la pàgina de presentació i veiem que hi ha una dedicatòria. La llegim i comentem el dibuix de la pàgina (una gavina).

Mireu, aquí hi ha una dedicatòria. Qui deuen ser aquestes persones? Què hi deu fer una gavina aquí? Ara jo no ho sé però, quan acabem el llibre, ens ho tornarem a mirar, a veure si trobem alguna pista, d'acord?

6.2. Durant la lectura

Comencem a llegir la primera pàgina. Trobem algunes paraules més grans que les altres. Ens demanen una lectura expressiva més emfatitzada. Llegim frase a frase i anem comentant la lectura. Per exemple:

	Fragment de text llegit	Possibles comentaris i intervencions del mestre/a
1	'Soc un os polar'.	<i>Oh! m'aturo. M'ho escric amb lletres grans perquè seu ser important. Ja sé qui explica la història (fem parar atenció a les estratègies de descodificació emprades). Continuo...</i>
2	El que porta la bufanda soc jo, remullant-me els peus a l'aigua prop dels meus amics.	<i>Oh! Ja sé qui és el protagonista. Mostrem el llibre. El veieu?</i>
3	sobre el gel, la vida és tranquil·la i relaxada...	Parem per provocar que els nens visualitzin el fred de l'entorn contrastat amb l'escalforeta del sol, el silenci, la calma, l'olor de peix acabat de pescar... Estem cercant que visualitzin i sentin empatia envers els protagonistes). <i>Oh!... Quina calma que sento! Ho sentiu vosaltres també? Us imagineu</i>

		<i>estar on són aquests ossos? Tanqueu els ulls i digueu-me què sentiu?</i>
4	Però, espera un moment. Què és aquest soroll? [emfatitzem l'última paraula perquè la paraula és més gran]	Mirem fixament als nens. Escolteu? (fem parar atenció a les estratègies de descodificació emprades amb l'ús de la negreta i la mida gran de determinades paraules)
5	CRAC!	(girem la pàgina i direm l'onomatopeia ben fort, fent veure que el text és molt gran i que es tracta d'una estratègia de descodificació)
6	El gel es trenca! –El corrent se'ns emporta – criden els meus amics. – Agafeu-vos! –els dic.	Oooh!... Fixeu-vos què ha passat! Fixeu-vos en el seu cos i en la seva expressió. Caram! Com es deuen sentir els ossos? Com us sentiríeu vosaltres? Comencem a generar hipòtesi: Què passarà ara? Creieu que sabran tornar? Podran tornar? Recordeu la pregunta de la contraportada? Deia que havien de buscar una nova casa.
7	I, tot d'una, ens trobem tots tres sols flotant a la deriva enmig de l'oceà gran i blau	Oooh!... L'oceà gran i blau... i m'ho diu així de gran perquè sapiguem que l'oceà és gran, molt gran... i els personatges són petits... molt petits. Mireu-los! (fem parar atenció a les estratègies de descodificació emprades). Com es deuen sentir? Van a la deriva. Què vol dir això? Cada cop són més lluny...
8	Necessitem trobar una altra casa. Però l'aigua sembla no acabar-se mai!	Què poden fer? Quant temps creieu que estaran allí. Provoquem noves hipòtesis.
9	Així doncs, per passar el temps juguem al Veig, veig. Què veus...? Una coseta que comença amb la lletra O	Mireu quina idea han tingut. Jugar al Veig veig! Quina cosa deu ser la que veuen els ossos i comença per la lletra O? Deixem jugar als nens i reprenem la proposta de joc dels protagonistes. Què us sembla aquesta idea de jugar? Els ajudarà? Com creieu que els pot ajudar? Quan les coses van malament a mi no m'ajuda pensar en les coses dolentes. De vegades, em

		va bé pensar en altres coses. Potser aquests ossos han pensat el mateix.
10	Onada!	Comprovem quina era la paraula en la qual pensaven els ossos. Mirem detingudament la imatge i comentem el canvi de color... Notem els tons més foscos. Ui! Fixeu-vos ara en aquesta imatge més fosca... No estic segura si juguen ara. Mireu les cares...
11	El cel s'enfosqueix i l'oceà s'enfada. Tinc por! Necessitem trobar una casa de seguida. Necessitem trobar...	Comentem com es deuen sentir els protagonistes ara. Llegim i fem notar els punts suspensius, una estratègia de descodificació que ens indica que ara passarà alguna cosa que ens explicarà a la pàgina següent. Fixeu-vos bé en aquests punts. Què necessiten trobar? Què passarà a la pàgina següent?
12	Terra! Estem salvats!	Girem la pàgina i veiem terra i molts colors. Fem notar el canvi de color del mar. Oh! Terra! I vaques! I fixeu-vos que el mar ja no és tan fosc! Estan més tranquils i l'autor ens ho vol fer saber amb el canvi de color! Us hi heu fixat?
13	Hola vaques! Estem buscant una casa nova. Que podríem viure aquí, si us plau?	Oh! Que educats que són aquests ossos! M'encanten. És molt important ser educat, no creieu? Què creieu que els contestaran les vaques després d'aquesta pregunta? Fem notar l'educació dels ossos polars. Tot i estar en una situació de desesperació, es mostren educats. Llavors provoquem que els nens anticipin una hipòtesi sobre la reacció de les vaques sense poder veure el text. Els infants solen projectar en positiu i creuen que les vaques els donaran la benvinguda. Anem a veure què els contesten les vaques. Comprovem la hipòtesi.
14	Hmmm, sou... massa peluts. Sou... massa alts. Sou... massa blancs. Ho sento!	Llegim emfatitzant les paraules destacades. Ostres!... això no és el que esperàveu... Això són motius per no deixar-los fer-hi una casa? Com creieu que s'han sentit els ossos? És un

		problema ser massa pelut, alt o blanc per viure amb les vaques? Pel que jo sé, les vaques també tenen pèl, i també n'hi ha de blanques, i aquestes també són altes... Jo crec que són excuses... I per què creieu que els han dit aquestes excuses? Algun cop heu posat alguna excusa vosaltres? I per què l'heu emprada? Bé, seguirem llegint. A veure si sabem com es resol.
15	Així, doncs, hem hagut de tornar a anar-nos-en a buscar una casa nova... i el nostre vaixell de gel cada vegada és més petit. Trobarem algun lloc on poder desembarcar?	Oooh!... mireu-los! Com creieu que se senten? Què escolteu? Què sentiu? Què us ho fa pensar? (fem visualitzar un altre cop amb tots els sentits). Us heu fixat que tornem a tenir colors foscos? Què deu voler dir això? I mireu, ara hi ha una gavina. D'on ha sortit? Què hi ha aquí? (fem parar atenció a aquest detall encara que no en tinguem resposta. En parlarem més endavant). Diu que el gel és cada cop més petit. Això vol dir que es troben en perill. Han de trobar una casa aviat. Què creieu que passarà ara? Trobaran algun lloc on desembarcar?
16	Sí! Mireu! Aquesta podria ser la nostra llar. Hola panda! Que podem venir?	Oh! Mireu quin lloc més gran! Ocupa dues pàgines aquesta terra! (fem notar la grandària de la terra en comparació amb els ossos). I tornen a fer una pregunta educada, ho heu escoltat? (fem notar les formes de cortesia). Ui! Els pandes són animals molt nobles. Què creieu que dirà el panda? (fem generar hipòtesi sobre la resposta del panda).
17	Hmmm! Sou... massa gent!. Mireu al voltant... No hi ha lloc per a tots. No podeu viure aquí.	Comprovem les hipòtesis dels nens Ostres! Com que no hi ha lloc aquí! Però per què deu dir això, si li'n sobra! I mireu què còmode que està allí ajagut damunt d'uns coixins! Jo crec que això és egoisme. Sabeu què vol dir això? Vosaltres què en penseu? I com se sentiran ara els protagonistes? (tornem a generar empatia cap als protagonistes visualitzant la seva frustració o desesperació) I què faran? (tornem a generar

		hipòtesi).
18	Mentre busquem una nova illa, el nostre vaixell gairebé s'ha fos del tot. No tenim aire temps. Ajudeu-nos!	Llegim aquest fragment sense mostrar la imatge. Emfatitzem la lectura en el moment en què criden ajuda. Fem parar atenció a les emocions de desesperació dels ossos.
19	Has sentit res? No. I tu? Podríem anar a fer un cop d'ull per damunt del mur... [Parem]	Fem silenci. Mostrem als nens la imatge de les girafes assolellant-se darrere del mur, mentre els ossos estiren el coll per cridar auxili. Fixeu-vos. Les girafes creuen haver sentit alguna cosa... El mur no els ho deixa sentit massa bé. Com reaccionaran?
20	Uf, massa feina! Passa'm el te.	Ui! Caram! Quina resposta! Continuen prenent el te tranquil·lament. Serà que no els han escoltat massa bé? És clar, el mur no els deixa escoltar el que passa fora, però, per què tenen un mur? Creieu que potser no serà una altra excusa? Si no escolten el que passa fora, creieu que seran responsables del que hi passa o no? Què us ho fa pensar?
21	Les coses no pinten bé i som a punt de perdre l'esperança quan...	Ai! Fixeu-vos! El gel és cada cop més petit! S'aguanten només amb un peu, un a sobre de l'altre! No hi ha res al voltant. Us imagineu l'esforç que ha de fer el que té el peu sobre el gel? I us imagineu com es deuen sentir? (fem visualitzar altre cop amb tots els sentits). Estem a punt d'acabar el llibre. Què passarà? (tornem a generar hipòtesi)
22	L'oceà ens porta a una illa deserta. Just en el moment oportú. Tenim una casa nova, tota per a nosaltres! Fins que...	Ai! Sembla que han trobat una nova terra, i si està deserta, vol dir que ningú hi viu. Llavors, no els farà fora ningú, oi? però... tornem a tenir punts suspensiu,... Ai! Què passarà ara? (generem hipòtesi). I us heu fixat que desesperada que és la situació? S'aguanten amb la punta d'un sol peu! Què passarà ara si algú no els vol? (fem observar els detalls de la imatge que provoquen tocs d'humor).
23	[Esperem. Deixem mirar una part de la il·lustració]	Mostrem la pàgina següent tapant els micos. Caram! Això sí que no és el que esperàvem! Què estan fent ara els ossos? Han trobat una

		nova casa! Com creieu que se senten? Jo els veig prou còmodes i contents aquí? Creieu que enyoren casa seva? (fem visualitzar altre cop amb tots els sentits). Destapem la imatge dels micos i seguim llegint.
24	Perdoneu, estem buscant un lloc on viure. Ens podeu ajudar, si us plau? Sembla que hi cabríem tots, oi?	Mireu! Els micos també els demanen ajuda, i són educats. Què contestaran els ossos? (generem hipòtesis sobre possibles respostes). Anem a veure què diuen.
25	Hmmm! Sou...	Ai! A veure què diran que són ara? Serà possible que els posin una excusa també?
26	Benvinguts!	Oh! Quin patiment! Ja pensava que havien après a donar excuses! Ja m'havia posat nerviosa i tot! I vosaltres? Què us ha semblat aquesta reacció? (comprovem la hipòtesi tot deixant entreveure les nostres impressions sobre els sentiments de justícia i contrastem opinions).

Acabem la lectura mirant les guardes del final. Són diferents a les de l'inici i ens mostren l'aigua amb un fragment de terra.

Mireu les guardes del final. Tornem a tenir l'aigua del principi, però aquest cop tenim també un tros de l'illa. Jo crec que l'autor ens vol mostrar com la història acaba bé. Amb les guardes tenim una petita part de la història.

6.3. Després de la lectura

Acabada la història, cal recuperar els objectius plantejats a l'inici de la història i donar-hi resposta.

Recordeu que havíem dit que llegiríem per saber... (qui dona la benvinguda a qui: el mico o l'os polar? / qui busca una casa nova? / on és la casa nova? / per què busca una casa nova? /...). Que ho sabem ara?

Així mateix, un cop comprovada la hipòtesi o les hipòtesis inicials, podrem treure el full número 2 que ens tapava la coberta del final i llegir el que ens deiaa (ens explica que la

història acaba bé i que narra les dificultats que travessen aquells que han d'anar-se de casa seva).

6.3.1. Parlem-ne

Ara comença un moment molt interessant relacionat amb la lectura d'un llibre: parlar-ne. Durant la lectura hem fet moltes preguntes als alumnes, però ara ens interessa establir una relació dialògica per aprofundir-hi, ja que, durant la lectura no podem distreure massa l'atenció. És moment de comprendre més profundament el que ens vol explicar l'autor i com ho fa, és moment de reflexionar sobre dubtes o neguits respecte del contingut del missatge o del tema del llibre, és moment de revisar la nostra pròpia comprensió de la lectura, de contrastar idees, impressions i de compartir el gust per la lectura.

Com en ocasions anteriors, entrarem en la conversa de manera gradual, seguint les orientacions d'Aidan Chambers⁶. Començarem amb preguntes bàsiques que obrin la conversa, continuarem amb preguntes generals que focalitzen en la lectura de manera més estratègica i acabarem amb preguntes sobre detalls molt específics.

Convé assenyalar que el recull de preguntes que mostrem aquí són orientatives perquè els mestres puguin trobar una guia. Recordem que no cerquem una resposta tancada ni una opció correcta per sobre d'una altra, sinó que compartim impressions, arguments o motius que justifiquin els comentaris i facin als nens i nenes endinsar-se en la lectura, enriquint les seves percepcions, raonaments i capacitats interpretatives davant el potencial de l'àlbum il·lustrat treballat.

Preguntes bàsiques

- *Què us ha semblat aquest llibre?*
- *Hi ha alguna cosa que us ha sorprès o us hagi cridat l'atenció?*
- *Hi ha alguna cosa que no hagueu entès?*
- *Hi ha alguna cosa que no us ha agradat?*

Preguntes generals

- *El que hem llegit s'assembla al que havíeu pensat abans de començar la història?*
- *Heu llegit altres llibres semblant a aquest? En què s'assemblen i en què són diferents?*
- *Us ha agradat com ha acabat? Canviariéu el final per alguna altra proposta?*
- *Canviariéu alguna cosa de la història?*

⁶ CHAMBERS, Aidan. *Dime. Los niños, la lectura y la conversación*. México D.F: Fondo de Cultura Económica, 2007.

- *Com us heu sentit mentre llegíem? I al final?*
- *Recomanaríeu aquest llibre als amics? Què els en diríeu?*
- *Alguna vegada us ha passat alguna cosa com la que passa als personatges de la història? (Alguna vegada heu necessitat ajuda i algú us ha dit que no?) Com us vàreu sentir?*
- *Alguna vegada us ha demanat algú ajuda i heu fet veure que no heu sentit res? Què vàreu sentir? Què creieu que va passar amb l'altra persona?*

Preguntes específiques

- *Per què creieu que les girafes tenen un mur al voltant de la seva illa?*
- *Per què creieu que les vaques diuen que els ossos polars són massa blancs, massa peluts i massa alts?*
- *Per què creieu que l'os panda diu que no hi ha espai per als ossos polars a l'illa?*
- *Creieu que tenir un mur té beneficis per a les girafes? I quins problemes o inconvenients té? I per què deuen tenir una piscina de plàstic?*
- *Aristòtil diu que la tendència de l'ésser humà és de fer el bé. Vosaltres què en penseu després de veure aquest àlbum?*
- *Qui explica la història?*
- *Fixeu-vos en l'escena en què els ossos dormen sobre el gel al mig de l'oceà. Com creus que se senten aquí? Ara fixeu-vos en la gavina. D'on ha sortit aquesta gavina? Per què creieu que l'autor l'ha dibuixada aquí? On més apareix aquesta gavina? Creieu que pot tenir alguna relació amb la dedicatòria?*
- *Fixeu-vos en les guardes del llibre. Són diferents. Què creieu que ens expliquen aquestes dues escenes?*
- *Fixeu-vos en la contraportada del llibre. Per què creieu que aquí el gel llinda amb la gespa i no amb l'oceà com passa dins del llibre? És una combinació realista? Què creieu que pretén dir-nos l'il·lustrador amb aquesta combinació?*

6.3.2. Rellegim el conte

Durant la lectura d'aquest àlbum hem fet moltes aturades per fer comentaris sobre el contingut, les estratègies de comprensió, de descodificació o de metacognició, però us animem a no deixar el llibre aquí i a reprendre'l a partir de relectures diverses amb els nens i nenes. Tornar a llegir el conte permet redescobrir nous matisos i una lectura seguida ajuda a copsar la narració d'una manera més completa gràcies a l'expressivitat lectora. Amb aquesta proposta, llavors, us animem a reprendre la lectura de l'obra més d'un cop.

- **Relectura expressiva per part del mestre o mestra:** aporta un model lector de fluïdesa lectora que molts nens i nenes potser no tenen. És important fer-ne una bona lectura i preparar-la prèviament, llegir sense pressa i entonar de manera adequada. Llegir molt i llegir de manera correcta als infants és un dels fonaments dels bons lectors.
- **Relectura expressiva per part dels alumnes:** un cop escoltat un bon model, cal practicar. Una lectura expressiva exigeix d'una preparació prèvia, tot parant atenció a elements expressius com els símbols gràfics (exclamacions i punts suspensius) i les variacions en el format (ús de negreta i alteracions de la mida de les lletres augmentant-ne la intensitat). Caldrà que els mestres dediquem un temps a preparar la lectura expressiva dels nens. Recomanen les estratègies de lectura assistida que trobareu en les orientacions de la fluïdesa lectora⁷ (especialment, de lectura coral i lectura en eco). Aquesta activitat pot ser compartida davant els companys i companyes de l'aula, d'altres grups, en dinàmiques d'apadrinament lector o bé ser enregistrades en àudio per compartir al blog de l'escola o projectar per la megafonia de l'escola en hores d'entrades i sortides, d'esbarjo o destinades l'escolta.
- **Lectura compartida d'algun fragment:** tot considerant la diversitat de ritmes d'evolució en l'aprenentatge de la lectura, especialment a primer, us convidem a provar de llegir el llibre, o fragments del llibre, mitjançant les estratègies de la lectura compartida. En trobareu les orientacions al dossier didàctic del programa d'Aprenentatge Inicial de la Lectura⁸. Es tracta de fer notar les estratègies de descodificació del llibre (en podríem dir 'pistes') que ajuden els infants a llegir. Gràcies a la lectura prèvia del mestre/a, una lectura coral en què els que saben llegir ajuden a fer caminar la lectura, alguna pista com una lletra o una paraula coneguda, el dibuix, una paraula en negreta... (i òbviament una mica de memòria), els nens amb menys confiança lectora troben prou suports com per arriscar-se a llegir textos.

⁷ Enllaç al dossier didàctic "La fluïdesa lectora" dins del programa d'Aprenentatge Inicial de la Lectura : http://xtec.gencat.cat/web/.content/alfresco/d/d/workspace/SpacesStore/0045/43f3eddc-68ea-485b-a733-ced27a079145/16_fluidesa_lectora.pdf [Consulta: 26/01/18]

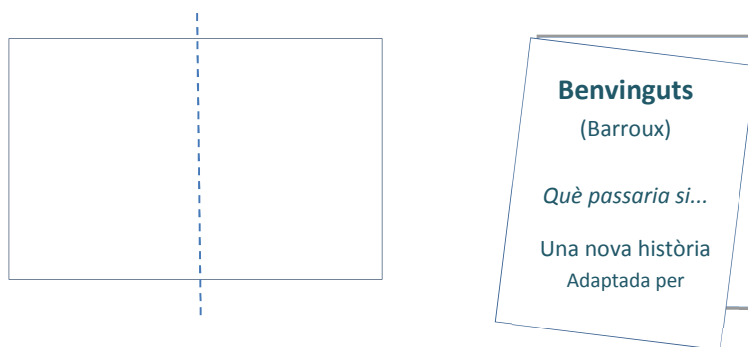
⁸ Enllaç al dossier didàctic "La lectura Compartida": http://xtec.gencat.cat/web/.content/alfresco/d/d/workspace/SpacesStore/0052/6397c614-c29b-4348-9e3d-6fcad1f4547d/2_lectura_compartida.pdf [Consulta: 26/01/18]

7. Activitats posteriors a la lectura

7.1. Recreem el conte. Què passaria si...

Convidem els nens i nenes a plantejar-se variacions a la història tot generant hipòtesis sobre possibles reaccions dels personatges i fent recreacions de l'obra. En les línies properes plantejem cinc possibles preguntes. Us proposem dividir el grup aula en cinc petits grups d'aproximadament cinc alumnes cadascun, de manera que cadascun doni resposta a una de les cinc preguntes. També podeu adaptar la proposta a la vostra realitat i desenvolupar una sola proposta per a tot el grup.

Proposem lliurar als alumnes un full DIN-A4 doblegat per la meitat, de manera que tinguin 4 cares per a donar-hi resposta (una portada i 3 pàgines per a desenvolupar la història). Proposem que els nens facin un petit text de tres seqüències i l'acompanyin d'una il·lustració. En funció de la seva competència escrita, poden desenvolupar la història amb una composició escrita narrant la història o bé amb una seqüència de dibuixos. Proposem de

Les propostes que us fem responen a les següents preguntes:

- Què hauria passat si... els ossos no haguessin trobat una illa deserta?
- Què hauria passat si... els ossos no haguessin deixat als micos quedar-se?
- Què hauria passat si... els ossos s'haguessin quedat a viure amb les vaques?
- Què hauria passat si... els ossos s'haguessin quedat a viure amb el panda?
- Què hauria passat si... els ossos s'haguessin quedat a viure amb les girafes?

I encara us proposem una nova hipòtesi plantejada en futur:

- Què passaria si..., un dia, les vaques, l'os panda o les girafes es trobessin en una situació difícil i haguessin de demanar ajuda als ossos polars?

7.2. Establim vincles d'empatia

Així com en la proposta anterior ajudem els nens i nenes a aprofundir en l'estratègia de la hipòtesi, en aquesta ens endinsarem en una nova estratègia: la visualització. Aquesta estratègia ens permet ajudar els infants a desenvolupar un dels sentiments més valuosos en la relació amb altres persones i que és molt necessari en una societat de bagatges culturals en contacte i on els prejudicis i els estereotips han de ser suplerts pels valors humans i l'empatia.

Us proposem una llista d'adjectius que han de ser introduïts amb atenció i cura abans de fer l'exercici. Podríeu pensar que potser són complexos per al cycle inicial, però la sensibilitat s'educa des de petits i, encara que el concepte en si pugui semblar abstracte, l'emoció que amaga no ho és. Educar en la sensibilitat precisa de provocació i amb aquest exercici proposem fer-ho. Alguns infants més sensibles no tindran problemes per a entendre-ho i alguns, per als quals és abstracte, tindran l'oportunitat d'acostar-s'hi i de posar nom a emocions que poden haver sentit o poden sentir en un futur.

Les conceptes sobre emocions que us proposem són:

Calma	-	Por	-	Satisfacció	-	Relaxació	-	Neguit
Incertesa	-	Divertiment	-	Avorriment	-	Frustració		
Il·lusió	-	Decepció	-	Incomprensió	-	Solidaritat		
Indiferència	-	Esperança	-	Vergonya	-	Rancúnia		

A partir de la identificació del significat de les paraules, dividirem novament el grup aula en cinc grups de treball cooperatiu. Llavors els repartirem dues o tres escenes del llibre a cada grup (no cal que siguin escenes consecutives). A partir d'aquí, els demanarem que observin bé l'escena, que recordin el que estava passant i que intentin sentir, amb tots els sentits, què sentirien ells en aquella situació. Ho comentaran entre els companys del grup i, un cop expressada la roda d'impressions, hauran d'arribar a un acord respecte d'una o dues emocions que voldrien associar a cada personatge representat en l'escena. Hi poden afegir una etiqueta amb el nom de l'emoció identificada.

Un cop conclosa l'activitat en petit grup, es farà una posada en comú amb el gran grup. Un representant portaveu de cada grup explicarà els acords als quals s'ha arribat al grup per a aquella pàgina. Paral·lelament, un secretari del gran grup anotarà a la pissarra quants cops s'ha enumerat cada emoció en un llistat.

Un cop acabada la revisió d'emocions del llibre, es parlarà atenció a la llista d'emocions més puntuades i es plantejarà la pregunta següent als nens i nenes:

- *Quines emocions són les que han sorgit més sovint al conte?*

A partir d'aquest moment convidem a fer una reflexió sobre el resultat. Pretenem fer veure que l'empatia ens ajuda a entendre el que passa i senten les persones. Quan els passen situacions difícils, posar-nos en la seva pell ens ajudarà a ajudar-los i a ser millors persones.

- *Per què creieu que ens ha anat bé fer aquesta activitat? Què hem après? En què ens pot ajudar?*

7.3. Proposta d'activitat: Manipulem per crear valors solidaris

En relació als valors solidaris, us proposem una segona activitat que resulta molt interessant també per reforçar la via fonològica a partir de la manipulació de les lletres de cinc conceptes poc constructius. Només barrejant les lletres de les paraules *indiferència, insensibilitat, ignorància, prejudici i incomprensió* poden sortir infinitat de combinacions possibles. En aquest cas, us proposem que cerqueu paraules vinculades a conceptes solidaris i constructius (com amor, sensibilitat, justícia, tolerància, empatia...).

Simplement heu d'escriure les lletres de les quatre paraules en un full, retallar-les i distribuir-les als nens (per parelles o grups de quatre). Tots els participants han de tenir accés a les lletres de les cinc paraules. Llavors, deixeu que els nens i nenes les manipulin per crear altres paraules. A veure quantes en saben fer!

I	N	D	I	F	E	R	E	N	C	I	A		
I	N	S	E	N	S	I	B	I	L	I	T	A	T
R	E	B	U	I	G								
P	R	E	J	U	D	I	C	I					
I	N	C	O	M	P	R	E	N	S	I	O		

Tot considerant les necessitats dels alumnes en aquestes edats i la diversitat de ritmes d'aprenentatge, especialment a primer, podeu proposar algunes paraules als nens

perquè les cerquin o bé donar-los la paraula per escrit perquè en busquin les lletres per discriminació visual.

7.4. Activitat de cerca d'informació

Proposem als alumnes una activitat d'ús de la biblioteca. Prèviament a anar a la biblioteca, els fem elaborar una llista de temes sobre els quals es podrien escriure històries interessants.

Amb l'ajut de la bibliotecària recordarem com s'organitzen els llibres a la biblioteca, quins són els àmbits amb els quals es classifiquen els llibres. En petit grup han de pensar on trobaran llibres dels temes que cerquen i ho hauran de justificar en la conversa per posar-ho en comú. De vegades trobaran que es podrien classificar en dos o més àmbits, i hauran de fer l'esforç en decidir-ne una en base a algun argument.

8. Bibliografia

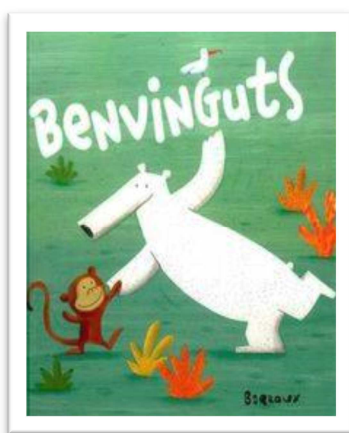
BADIA, M. i LLADÓ, C. (2013). *Els àlbums il·lustrats: una descoberta, diverses veus. Guia per al professorat*. Accessible en línia a:
http://xtec.gencat.cat/web/.content/alfresco/d/d/workspace/SpacesStore/0061/8a244715-1333-4a23-adcc-735622e229f8/albums_illustrat.pdf [Consulta: 26/01/18]

CHAMBERS, Aidan. *Dime. Los niños, la lectura y la conversación*. México D.F: Fondo de Cultura Económica, 2007.

DURAN, T. (2010). "L'àlbum dins la narrativa visual". A: *Articles de didàctica de la llengua i de la literatura* núm. 52.

L'escolta estructurada. Departament d'Ensenyament (2013). Dossier didàctic accessible en línia a:
http://xtec.gencat.cat/web/.content/alfresco/d/d/workspace/SpacesStore/0074/ae8024d1-19eb-4d32-b109-c874f1751a46/1_escolta_estructurada.pdf [Consulta: 26/01/18]

La lectura en un centre educatiu. Departament d'Ensenyament (2013). Document pedagògic accessible en línia a:
http://ensenyament.gencat.cat/web/.content/home/departament/publicacions/monografies/lectura/la_lectura_en_un_centre_educatiu.pdf [Consulta: 26/01/18]

Benvinguts, Barroux, Símbol 2016

Una excel·lent proposta lectora per acostar els més petits –i no tant petits–
a la realitat de les persones refugiades